

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra obchodu a cestovního ruchu

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Obchodní podnikání

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Oprávněný hospodářský subjekt a jeho význam pro firmu při komunikaci s celní správou

Vypracovala: Simona Kostřížová

Vedoucí práce: Ing. Lucie Tichá, Ph.D.

České Budějovice 2014

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUĎEJOVICÍCH
Fakulta ekonomická
Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Simona KOSTŘÍŽOVÁ**
Osobní číslo: **E11290**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Obchodní podnikání**
Název tématu: **Oprávněný hospodářský subjekt a jeho význam pro firmu při komunikaci s celní správou**
Zadávající katedra: **Katedra obchodu a cestovního ruchu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Analýza významnosti konceptu oprávněného hospodářského subjektu (Authorised Economic Operator) v postavení firmy při komunikaci s celní správou v mezinárodním obchodě.

Metodický postup:

1. Literární rešerše
2. Studium kritérií pro získání postavení oprávněného hospodářského subjektu
3. Hodnocení rizik v procesu udělení postavení oprávněného hospodářského subjektu
4. Posouzení získaných výhod pro firmu a návrh postupu získání postavení oprávněného hospodářského subjektu

Rámcová osnova:

1. Úvod. 2. Literární rešerše. 3. Cíle a metodika. 4. Analýza a syntéza poznatků z vlastního zkoumání. 5. Vlastní návrhy. 6. Závěr. 7. Seznam literatury.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **40 - 50 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**
Seznam odborné literatury:

KALÍNSKÁ, E. *Mezinárodní obchod v 21. století: aktuální trendy ve vývoji mezinárodních ekonomických vztahů, efekty mezinárodního obchodu, mezinárodní měnový systém, obchodní politika, podnikatelské prostředí.* Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3396-8.

KLABOUCHOVÁ, I. *Clo a původ zboží.* Praha: Polygon, 1999. ISBN 80-85967-89-8.

MACHKOVÁ, H., ČERNOHLÁVKOVÁ, E. a A. SATO. *Mezinárodní obchodní operace: vstup na zahraniční trhy, dodací a platební podmínky, financování, celní řízení, logistika, pojištění rizik, licenční smlouvy.* Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3237-4.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Lucie Tichá, Ph.D.**
Katedra obchodu a cestovního ruchu

Datum zadání bakalářské práce: **11. ledna 2013**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2014**

doc. Ing. Ladislav Růžek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (26)
370 05 České Budějovice

Ing. Viktor Vojtko, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 24. října 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské/diplomové práce, a to – v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

8.4.2014

Kostřížová Simona

Poděkování

Děkuji Ing. Lucii Tiché, Ph.D. za vedení, odborné rady a doporučení při vypracovávání bakalářské práce.

Obsah

1	Úvod.....	8
2	Literární rešerše	10
2.1	Authorised Economic Operator – Oprávněný Hospodářský Subjekt	10
2.1.1	Vysvětlení pojmů.....	11
2.1.2	Strategický plán E-customs	11
2.1.3	Kritéria pro udělení osvědčení AEO.....	13
2.1.4	Druhy osvědčení	15
2.2	Úkol celní správy v problematice AEO	16
2.2.1	Kompetence celní správy.....	16
2.2.2	Povinnosti oprávněných hospodářských subjektů vůči celní správě	17
2.2.3	Předávání údajů mezi celními orgány a orgány státní správy	18
2.3	Proces udělení osvědčení	20
2.3.1.	Podání žádosti	21
2.3.2.	Posouzení a přijetí žádosti	22
2.3.3.	Vydání osvědčení.....	22
2.3.4.	Rizika v procesu udělení osvědčení.....	23
2.4	Výhody plynoucí z postavení AEO.....	24
2.4.1	Vzájemné uznávání C-TPAT a AEO	26
2.4.2	Vzájemné uznávání programů se třetími zeměmi.....	26
3	Metodika	27
4	Vlastní práce	28
4.1	Vyhodnocení řízených rozhovorů ve vybraných firmách	28
4.1.1	Analýza rizik v procesu udělení postavení AEO	30
4.1.2	Analýza získaných výhod	33
4.2	Vyhodnocení řízeného rozhovoru na celní správě	36
4.2.1	Vzájemná komunikace.....	41

4.3	Návrh postupu pro získání osvědčení AEO	43
4.4	Vyhodnocení hypotéz a návrhy opatření v problematice AEO	44
5	Závěr	47
I.	Summary	49
II.	Seznam použitých zdrojů	50
III.	Seznam obrázků, grafů a tabulek	
IV.	Seznam příloh	
V.	Přílohy	

1 Úvod

V zájmu Evropské Unie je umožnit hospodářským subjektům usnadnění podnikání v mezinárodním obchodě, a to pro všechny články dodavatelského řetězce, tzn. pro výrobce, vývozce, zasilatele, skladovatele, celní zástupce, dovozce, dopravce, ale samozřejmě i pro celní orgány, s důrazem na efektivní sdílení informací napříč dodavatelským řetězcem. EU se zároveň snaží o zefektivnění obchodních podmínek při obchodování se třetími zeměmi, čehož docílila například při uzavření dohody s USA v roce 2012 a má uzavřeny dohody i s dalšími nečlenskými státy.

Na hranicích EU je nutno zaměřit se na zásilky zboží, které jsou na základě analýzy rizika považovány za potenciálně rizikové, současně je však třeba zachovat plynulost dodávek v mezinárodním obchodě, což umožňují právě hospodářské subjekty se statutem Authorised Economic Operator, který zřídil Evropský parlament a Rada.

Pro získání tohoto postavení/osvědčení musí podniky nejprve splnit řadu požadavků a kritérií, která jsou jednotná pro všechny členy EU. S tím jsou spojená i rizika, kterým se hospodářské subjekty musí snažit předcházet, především znalostí mezinárodních právních předpisů a norem. Po získání certifikátu může jeho držitel využívat výhody s tím spojené, které v praxi znamenají významné urychlení a zjednodušení dodavatelského procesu. K tomuto urychlení také značně přispívá postupná elektronizace celních dokumentů.

Skutečností, že necertifikované firmy jsou neustále kontrolovány, se EU snaží firmy k akreditaci přimět, tomu významně dopomáhají celní orgány, které se snaží zvyšovat povědomí firem o možnostech poskytování výhod. V České republice je projekt AEO zaveden od 1.1.2008 a tato bakalářská práce se zaměřuje na rizika a výhody spojené s tímto statutem, na povědomí firem o možnosti stát se držitelem osvědčení a na vzájemnou komunikaci mezi hospodářskými subjekty a celní správou.

Cíl práce

Cílem bakalářské práce byla analýza významu konceptu oprávněného hospodářského subjektu (AEO) v postavení firmy při komunikaci s celní správou v mezinárodním obchodě a návrh postupu získání tohoto postavení.

Dílčí cíle:

- posouzení náročnosti kritérií pro firmy,
- nalezení potenciálních rizik v procesu udělení postavení AEO a návrh opatření pro jejich odstranění,
- posouzení získaných výhod, které s postavením AEO souvisejí.

Hypotézy

- 1) Novela zákona o Celní správě ČR č.17/2012 Sb. přináší i Oprávněným hospodářským subjektům více výhod a zjednodušení pro jejich mezinárodní obchodní činnost.
- 2) Náročnost splnění požadavků pro udělení postavení AEO některé firmy spíše odradí od usilování o získání tohoto postavení.
- 3) Odstranění rizik v procesu udělení postavení AEO je nákladné.
- 4) Od roku 2010 se počet firem žádajících o postavení AEO nijak významně nezvýšil.
- 5) Vzájemnou komunikaci celní správy a Oprávněných hospodářských subjektů působících v Českých Budějovicích hodnotí efektivněji spíše celní správa než jednotlivé AEO.

2 Literární rešerše

2.1 Authorised Economic Operator – Oprávněný Hospodářský Subjekt

Zpřísnění celních kontrol při dovozu a vývozu zboží vedlo ke snaze usnadnit firmám mezinárodní obchodní operace, Rada EU proto 13.4.2005 zřídila institut Oprávněného hospodářského subjektu, vyplývajícího z Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 648/2005. Proces řízení o udělení osvědčení OHS upravila Komise v Nařízení (ES) č. 1875/2006 a lhůta pro vydání osvědčení je upravena v Nařízení Komise (EU) č. 197/2010.

Statut OHS je udělován kompetentním orgánem, kterým je Celní správa České republiky. Postavení oprávněného hospodářského subjektu je zárukou spolehlivosti ve svých obchodních operacích, a to pro celé Společenství, ve kterém tímto může užívat řady výhod. Jedná se o zjednodušené celní postupy, především v souvislosti s kontrolami bezpečnosti. Podrobněji si tyto výhody přiblížíme později. Hlavním úkolem tohoto projektu je tedy záruka co nejvyšší bezpečnosti a důvěryhodnosti u celních orgánů a stálých či potenciálních obchodních partnerů. Žádat o udělení postavení OHS je vždy na managementu dané firmy v závislosti na tom, jestli by toto postavení bylo pro společnost přínosné. Zde jsou pak důležitými rozhodovacími faktory objem obchodu a frekvence mezinárodních obchodních operací. Postavení OHS je přínosné pro firmy vyvážející zboží z Evropské unie nebo dodávající zboží do EU.¹

Tvorba požadavků na bezpečnost a zabezpečení vychází ze stávajících norem WCO SAFE a z normy ISO/PAS 28001.²

Ostatní právní předpoklady a dokumenty Evropské komise

- Import Control System „ICS“ – upravuje dokument TAXUD/1043/2006, dále
- The Business Scope of ICS Phase 1
- TAXUD/007/2008,
- TAXUD/1450/2006.

¹ Celní správa České republiky, 2009

² Security management systems for the supply chain

2.1.1 Vysvětlení pojmů

- žadatel – hospodářský subjekt usazený ve Společenství, který v rámci své podnikatelské činnosti provádí činnosti, na něž se vztahují celní předpisy, a který podal žádost o udělení osvědčení OHS
- vstupní celní úřad – celní úřad, který potvrzuje vstup zboží do Společenství
- výstupní celní úřad – celní úřad, který potvrzuje výstup zboží ze Společenství
- vývozní celní úřad – celní úřad, který propouští zboží do režimu vývoz
- e-VCP – elektronické vývozní celní prohlášení
- CIS - celní informační systém
- souhrnné celní prohlášení – podává se, pokud nastane stav dočasného uskladnění
- celní kodex Společenství – základní celní předpis závazný pro všechny členské státy EU
- WCO SAFE – celosvětově uznávané normy pro zabezpečení námořní a letecké dopravy
- ISO – Mezinárodní organizace pro normalizaci (International Organization for Standardization)
- IMO – Mezinárodní námořní organizace (International Maritime Organisation)
- ICAO – Mezinárodní organizace pro civilní letectví (International Civil Aviation Organization)
- EHK OSN – Evropská hospodářská komise OSN (United Nations Economic Commission for Europe)

2.1.2 Strategický plán E-customs

Electronic customs je program vydaný Evropskou komisí, jehož snahou je vybudování bezpapírového celního prostředí v celé oblasti Společenství. Program je řízen strategickým dokumentem MASP³, ve kterém jsou popsány jednotlivé projekty, jejich význam a způsob zavádění v národních celních správách. Tento program je potvrzen rozhodnutím 70/2008/ES a přináší řadu výhod pro celní deklaranty, hospodářské subjekty, investory, ale i vládu ČR a Ministerstvo financí. Mezi tyto výhody patří zjednodušení celních procesů a daňových řízení, tím pádem nižší administrativní

³ Multi Annual Strategic Plan

náročnost. Doba realizace projektu byla 1.4.2010 – 31.12.2013 a financován byl z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Cílem projektu je modernizovat a elektronizovat systém celního řízení prostřednictvím 12 IT systémů⁴ a pořízení hardware.

Oblastmi e-customs jsou programy e-Dovoz, ECS – e-Vývoz, NCTS - Společný tranzit, Systém záruk, Elektronický podpis, EORI a WDIS.

E-Dovoz

Postupy e-dovozu se týkají návaznosti na povinnost subjektu předávat informace o zboží v elektronické podobě před vstupem zboží na celní území Společenství. Tato povinnost vyplývá z bezpečnostní politiky EU.

Projekt je rozdělen na 2 části:

1. ICS – Import Control System, je zaveden od 1.7.2009
2. AIS – Automated Import System, je zaveden od 1.11.2010

Systém ICS zahrnuje dovozní celní režimy a vstupní operace. Je založen na bezpapírové komunikaci mezi subjekty, členskými státy projektu a Celní správou ČR. Systém AIS byl zaveden za účelem zjednodušení celních postupů, snížení nákladů a urychlení celního řízení. AIS dále zajišťuje plynulou výměnu dat mezi orgány země dovozu, celními orgány a hospodářskými subjekty.

ECS – Export Control System

Jedná se o projekt pro režim vývoz, používá se tedy při propouštění zboží z celního území Společenství. Celní úřad výstupu pak informuje elektronickou zprávou celní úřad vývozu o tom, že zásilka opustila území Společenství.

NCTS – New Computerised Transit System

Společný tranzit - zásilka je dopravována od celního úřadu odesláním k celnímu úřadu určení – karnet TIR⁵.

⁴ COPIS, ICS/AIS, SEAP, Single Window, Centrální registr subjektů, Číselníkový řetězec, Seznam celních útvarů, Modul exekucí a dražeb, Evidence globálních záruk, Elektronické vyhodnocování zboží a další

⁵ Celní úmluva o mezinárodní přepravě zboží na podkladě karnetů TIR (Úmluva TIR)

System záruk

System slouží k zajištění celních dluhů. Je nutné si nejprve zažádat o „Povolení elektronické komunikace s celním úřadem záruky“ a „Sdělení parametru komunikace“, které vydává příslušný celní úřad.

Elektronický podpis

„Elektronický podpis (certifikát) se použije při každé elektronické komunikaci mezi Celní správou ČR a deklarantskou veřejností systémů e-Customs. Používají se certifikáty, které jsou vydány akreditovanou certifikační autoritou podle zákona č. 227/2000 Sb. o elektronickém podpisu (I.CA - První certifikační autorita a.s., PostSignum a eidentity a.s.).“⁶

EORI

Hospodářské subjekty se musí při kontaktu s celní správou identifikovat EORI číslem, které přidělují celní úřady, a které je platné ve všech členských státech EU. Povinná identifikace vyplývá z nařízení Komise⁷, a to od 1.7.2009.

WDIS

Jednalo se o elektronickou komunikaci přes operátory VAN (Value Added Network), kam se zasílaly textové soubory týkající se např. dovozu a vývozu. Tento systém byl 22.4.2013 ukončen.

2.1.3 Kritéria pro udělení osvědčení AEO

Oprávněným hospodářským subjektem se může stát osoba, na jejíž podnikatelskou činnost se vztahují celní předpisy, ať už se jedná o malou, střední, či velkou mezinárodní společnost. Naopak na toto osvědčení nemá nárok dodavatel se sídlem v EU, jehož činnost se nijak nevztahuje na celní řízení, a který dodává suroviny, které již jsou ve volném oběhu, stejně tak jako dopravce, který přepravuje pouze zboží, které se nachází ve volném oběhu na celním území Společenství.

⁶ Generální ředitelství cel, 2009

⁷ Nařízení Komise (ES) č. 312/2009 ze dne 16. dubna 2009, kterým se mění nařízení (EHS) č. 2454/93, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství, 2009

Dodržování celních požadavků

Porušení celních předpisů se v předchozích 3 letech před podáním žádosti nesmí dopustit žadatel, osoby pověřené vedením společnosti nebo osoba odpovědná v subjektu žadatele za celní záležitosti. Jako vyhovující záznam o dodržování celních předpisů lze označit i subjekt, který se dopustil tzv. zanedbatelných porušení s přihlédnutím na množství a objem celních operací a jednal tak v dobré víře.

Subjekt musí stanovit kontaktní osoby v případě zjištění potíží ohledně dodržování celních předpisů a zaměstnanci jsou informováni o potřebě kontaktovat příslušný celní orgán v případě takového zjištění.

Účetní a logistický systém

Účetní systém nesmí odporovat obecně uznávaným účetním zásadám používaným v daném členském státě a na základě auditu by měl usnadňovat průběh celních kontrol. Subjekt dále musí zajistit archivaci záznamů, ochranu proti ztrátě údajů a umožnit celnímu orgánu přístup k celním a přepravním záznamům. Logistický systém musí rozlišovat na zboží Společenství a jiné zboží.

Platební schopnost

Žadatel musí prokázat platební schopnost za předchozí 3 roky tak, že finanční situaci lze považovat za adekvátní vůči povaze předmětu podnikání a žadatel je tak schopen řádného plnění svých závazků.

Požadavky na bezpečnost a zabezpečení

Subjekt používá správní organizaci, která provádí interní kontroly kvůli potenciálním nezákonným transakcím a postupům a aplikuje uspokojující bezpečnost informačních technologií.

Subjekt vykazuje vyhovující normy v oblasti bezpečnosti a zabezpečení, tzn. budovy využívané k činnostem, které se vztahující na osvědčení, jsou chráněny před neoprávněným vniknutím a jsou zavedena opatření pro bezpečnost při manipulaci se zbožím.

Dále subjekt musí zajistit aktivní účast zaměstnanců na školeních zvyšujících povědomí o bezpečnosti.

Požadavky na obchodní partnery

Obchodním partnerem v mezinárodním obchodě se rozumí hospodářské subjekty, které se nachází mezi vývozcem nebo výrobcem a příjemcem zásilky. Jak již bylo zmíněno, opatření pro bezpečnost a zabezpečení by se měla vztahovat na celý dodavatelský řetězec, ať už se jedná o dlouhodobé obchodní partnery nebo méně časté transakce s dalšími hospodářskými subjekty. Pokud se tyto subjekty nerozhodnou podat žádost o udělení osvědčení AEO, měly by však poskytnout určité záruky právě v oblasti bezpečnosti a zabezpečení. Jako vyhovující opatření se považuje, pokud žadatel provedl jasné určení všech jeho obchodních partnerů. Přestože jsou Oprávněné hospodářské subjekty odpovědné pouze za vlastní část řetězce, jsou rovněž závislé na úrovni zabezpečení svých obchodních partnerů, proto by AEO měl již při uzavírání smluv vyzvat daného obchodního partnera ke zvýšení bezpečnostních opatření v zájmu obou stran.

2.1.4 Druhy osvědčení

AEO-C: zjednodušené celní postupy

AEOC osvědčení je vydáváno hospodářským subjektům usazeným ve Společenství, které splňují požadavky v rámci dodržování celních předpisů, vedení záznamů, a které vykazují platební schopnost.

AEO-S: bezpečnost a zabezpečení

AEO-S osvědčení je vydáváno hospodářským subjektům usazeným ve Společenství, které splňují požadavky v rámci dodržování celních předpisů a vedení záznamů, vykazují platební schopnost, a které splňují požadavky na dodržování bezpečnosti a zabezpečení.

AEO-F: zjednodušené celní postupy/bezpečnost a zabezpečení

AEOF osvědčení je vydáváno hospodářským subjektům usazeným ve Společenství, které splňují všechny výše zmíněné požadavky, a které tak chtějí využívat všech výhod Oprávněných hospodářských subjektů.

Uplatnění všech 3 osvědčení je možné ve všech členských státech EU.

2.2 Úkol celní správy v problematice AEO

Dne 1.1.2013 nabyl v platnost Zákon o Celní správě ČR č. 17/2012 Sb., který nastolil změny v organizační struktuře Celní správy. Organizace byla změněna z třístupňového systému řízení na systém dvoustupňový.⁸ Tento přechod byl uskutečněn i z důvodu doporučení Světové banky. Nový systém by měl zvýšit pružnost reagování na aktuální situaci, zkvalitnění služeb a efektivnější řízení nákladů.

Strukturu tvoří Generální ředitelství cel, 14 krajských celních úřadů a Celní úřad se sídlem v Praze Ruzyni. Další změny jsou promítnuty v Zákoně, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Celní správě České republiky č. 18/2012 Sb. Generální ředitelství cel je podřízené Ministerstvu financí a celní úřady jsou podřízené Generálnímu ředitelství cel se sídlem v Praze.

2.2.1 Kompetence celní správy

„Celními kontrolami se rozumí provádění zvláštních úkonů celními orgány s cílem zajistit řádné používání celních předpisů a dalších právních předpisů upravujících vstup, výstup, tranzit, přepravu a zvláštní použití zboží přemísťovaného mezi celním územím Společenství a třetími zeměmi a přítomnost zboží, které není zbožím Společenství; tyto úkony mohou zahrnovat prohlídku zboží, ověřování údajů v celním prohlášení a existence a pravosti elektronických nebo písemných dokladů, kontrolu účetních dokladů a jiných záznamů, kontrolu dopravních prostředků, kontrolu zavazadel a jiného zboží převáženého osobami nebo na osobách a provádění úředních šetření a jiných podobných úkonů.

V rámci celních kontrol je třeba zavést rovnocennou úroveň ochrany pro zboží vstupující na celní území Společenství nebo opouštějící celní území Společenství. Pro dosažení tohoto cíle je nezbytné zavést rovnocennou úroveň celních kontrol ve Společenství a zajistit harmonizované uplatňování celních kontrol členskými státy, jež nesou hlavní odpovědnost za jejich uplatňování. Tyto kontroly by měly vycházet ze společně dohodnutých norem a kritérií rizik pro výběr zboží a hospodářských subjektů s cílem minimalizovat rizika pro Společenství a jeho občany a pro obchodní partnery Společenství. Na podporu společného přístupu by proto členské státy a Komise měly

⁸ reorganizaci provedla specializovaná softwarová firma Aquasoft

zavést rámec pro řízení rizik na úrovni celého Společenství, aby bylo možné účinně stanovovat priority a účelně přidělovat zdroje s cílem zachovat náležitou rovnováhu mezi celními kontrolami a usnadněním dovoleného obchodu. Tento rámec by měl rovněž stanovit společná kritéria a harmonizované požadavky kladené na oprávněné hospodářské subjekty a zajistit harmonizované uplatňování těchto kritérií a požadavků. Zavedení rámce pro řízení rizik, který bude společný pro všechny členské státy, by členskými státy nemělo bránit v provádění namátkových kontrol zboží.“⁹

Celní orgán dále vypracovává plán auditu, ve kterém musí být popsáno, jak bude reagovat na zjištěné hrozby, měl by v plánu popsat plánovaná kontrolní opatření, jako jsou fyzické kontroly zásilek nebo kontroly dokumentů. Všechny provedené kontroly musí celní orgán řádně zaznamenat. Na základě kontrol pak celní orgán provádí vyhodnocení, které ukáže, zda subjekt splňuje povinná kritéria a požadavky.

Vyhodnocování kritérií ovlivňuje několik faktorů:

- výsledky kontrol popsané v plánu auditu
- signály včasného varování – informace podané hospodářským subjektem o změnách v jeho činnosti (nahlašování změn je povinné)
- sledování rizik – celní orgán musí hlídat, zda se nevyskytla nová rizika => audit

Při nesplnění jednoho z faktorů je subjekt celní správou obeznámen a musí svůj stav napravit, v opačném případě to může vést až k pozastavení nebo odebrání osvědčení.

2.2.2 Povinnosti oprávněných hospodářských subjektů vůči celní správě

Kontroly z hlediska rizik mohou být řádně prováděny v případě, že subjekt poskytne celnímu orgánu předběžné informace o veškerém zboží, které vstupuje nebo opouští celní území Společenství. Tyto informace by subjekt měl poskytnout ještě předtím, než zboží vstoupí nebo opustí celní území Společenství. Je zde možnost stanovení pravidel a různých časových rámců podle typu zboží a přepravy. Předběžné informace by měl

⁹ Nařízení evropského parlamentu a rady (ES) č. 648/2005 ze dne 13. dubna 2005, kterým se mění nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství, 2005

subjekt na žádost celního orgánu rovněž poskytnout i ve vztahu ke zboží, které vstupuje nebo opouští svobodné pásmo, aby se tak zabránilo vzniku mezer v oblasti bezpečnosti.

Oprávněný hospodářský subjekt je povinen podat u vstupního celního úřadu souhrnné celní prohlášení o zboží, které vstupuje na celní území Společenství, výjimkou je zboží přepravované dopravními prostředky, které bez zastávky prolétají vzdušným prostorem nebo proplovávají pobřežními vodami území.

Souhrnné celní prohlášení musí být podáno v elektronické podobě, pouze za výjimečných okolností může celní orgán přijmout prohlášení v listinné podobě, a to za podmínky použití stejné úrovně řízení rizik, která se používá při elektronickém zpracování souhrnného celního prohlášení.

2.2.3 Předávání údajů mezi celními orgány a orgány státní správy

Příslušné orgány členských států a Komise by si měly mezi sebou předávat informace o rizicích spojených s dovozem a vývozem zboží. Tyto informace mohou být rovněž sdíleny se třetími zeměmi, stanoví-li tak mezinárodní dohoda. Pro vzájemnou komunikaci se používá elektronický informační systém, na kterém se Komise a celní orgány dohodly. Celní orgány tak mají uloženy veškeré údaje uvedené v žádostech, osvědčení AEO a jejich změny a ostatní důležité informace.

„Zúčastněné celní orgány se navzájem informují o veškerých podezřeních na porušení bezpečnosti a v případě potřeby o nich vyrozumí i dotčený hospodářský subjekt. Jestliže celní úřady zúčastněné na postupu sídlí v různých členských státech, celní orgány se vzájemně dohodnou na struktuře a podrobnostech sdělení používaných k předávání údajů.“¹⁰

V rámci minimalizace rizik si mohou celní a jiné příslušné orgány, jako jsou policejní nebo veterinární orgány, předávat informace získané v souvislosti se vstupem, výstupem a přepravou zboží přemísťovaného mezi celním územím Společenství a třetími zeměmi, vzájemně mezi sebou, Komisí a celními orgány členských států.

¹⁰ Nařízení Komise (ES) č. 1875/2006 ze dne 18. prosince 2006, kterým se mění nařízení (EHS) č. 2454/93, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství, 2006

Na veškeré důvěrné údaje se vztahuje povinnost mlčenlivosti a příslušné orgány nejsou oprávněny je dále zpřístupnit bez výslovného zmocnění orgánu či osoby, která je poskytla. Výjimkou je soudní řízení, pro které jsou příslušné orgány povinny takové informace zpřístupnit.

Dle § 57 Zákona č. 17/2012 o Celní správě ČR celní orgány předávají informace:

- policii
- zpravodajským službám ČR
- Vojenské policii
- Ministerstvu vnitra
- Vězeňské službě ČR
- Národnímu bezpečnostnímu úřadu
- dalším orgánům veřejné správy

Celní informační systém

Dle §74 Zákona č.17/2012 o Celní správě ČR se jedná o společný automatizovaný informační systém EU, který napomáhá předcházení závažných porušení právních předpisů. CIS umožňuje rychlejší přístup k informacím, což zvyšuje účinnost postupů spolupráce a kontroly celních orgánů členských států.

Účelem databáze celních spisů v rámci CIS je zpřístupnění informací orgánům členských států pro jejich celní šetření.

Informace zadávané do celního informačního systému

„Generální ředitelství cel zadává do celního informačního systému výlučně informace nezbytné k plnění jeho účelu, včetně osobních údajů, a to informace o

- a) zboží,*
- b) dopravních prostředcích,*
- c) fyzických a právnických osobách,*
- d) způsobech provádění podvodů,*
- e) dostupnosti odborných znalostí,*
- f) zajištěném, zabraném nebo propadlém zboží,*

g) zajištěné, zabrané nebo propadlé hotovosti.¹¹

2.3 Proces udělení osvědčení

„Podle čl. 14o odst. 2 nařízení Komise (EHS) č. 2454/93 (2) se osvědčení AEO vydává do 90 kalendářních dnů ode dne obdržení žádosti podle článku 14c uvedeného nařízení. Pokud celní orgán není schopen tuto lhůtu dodržet, může být prodloužena o dalších 30 kalendářních dnů s tím, že celní orgán žadateli sdělí důvody prodloužení. Ustanovení článku 2 nařízení Komise (ES) č. 1875/2006 (3), kterým se mění nařízení (EHS) č. 2454/93, však na přechodné období 24 měsíců, jež uplyne dnem 31. prosince 2009, lhůtu 90 kalendářních dnů pro vydání osvědčení AEO prodlužuje na 300 kalendářních dnů. Od 1. ledna 2010 se uplatňují lhůty stanovené v článku 14o nařízení (EHS) č. 2454/93.“¹²

V praxi se však ukázalo, že celý postup vydání osvědčení trvá déle než 90 kalendářních dnů a u velkých hospodářských subjektů je to i 150 dnů. Lhůta pro vydání osvědčení byla proto z těchto důvodů prodloužena na **120 dnů**, s možností prodloužení o dalších 60 dnů. Toto nařízení nabylo v platnost dne 1. ledna 2010.

Aby se urychlilo zpracování žádosti, příslušný celní orgán by měl využít údaje, které jsou o žadateli již k dispozici, tím je možné zkrátit dobu pro potřebný audit. Mezi takové údaje patří:

- předchozí žádosti o celní oprávnění,
- informace, které již celní úřad má,
- audity celních orgánů,
- celní prohlášení podaná žadatelem;
- samohodnocení žadatele – není povinné, podává se spolu s žádostí jako samostatná příloha, dotazník vydaný Evropskou komisí je platný od 1.1.2011 a je přeložen do jazyků členských států,
- stávající normy žadatele,
- stávající hodnocení příslušných odborníků – v oblasti vedení záznamů, norem, platební schopnosti.

¹¹ Zákon č.17/2012 o Celní správě České republiky, §75, 2012

¹² Nařízení Komise (EU) č. 197/2010 ze dne 9. března 2010, kterým se mění nařízení (EHS) č. 2454/93, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství, 2010

Celní orgány také přihlíží k již získaným mezinárodně uznávaným normám, které se týkají povolení OHS a byly uděleny mezivládními organizacemi jako IMO, EHK OSN a ICAO. Toto přihlížení vede k snazšímu a rychlejšímu provedení auditu. Tyto normy jsou orientačně zahrnuty v dotazníku pro žadatele.

2.3.1. Podání žádosti

Žádost o vydání osvědčení AEO předkládá žadatel písemně nebo v elektronické podobě podle vzoru stanoveného v příloze. Jestliže se celní orgán domnívá, že žádost neobsahuje veškeré požadované údaje, hospodářský subjekt je vyzván k doplnění údajů, a to ve lhůtě 30 kalendářních dnů.

„Žádost se předkládá jednomu z těchto celních orgánů:

a) celnímu orgánu členského státu, kde je vedeno hlavní účetnictví žadatele v souvislosti s dotčenými celními režimy a kde je prováděna alespoň část operací, na které se má osvědčení AEO vztahovat;

b) celnímu orgánu členského státu, kde je hlavní účetnictví žadatele v jeho počítačovém systému v souvislosti s dotčenými celními režimy přístupné příslušnému celnímu orgánu prostřednictvím informačních technologií a počítačových sítí, kde se uskutečňují obecné logistické řídicí činnosti žadatele a kde je prováděna alespoň část operací, na které se má osvědčení AEO vztahovat.“¹³

Žadatel musí uvést snadno přístupné ústřední místo, popřípadě jmenovat kontaktní osobu v rámci svého subjektu tak, aby měly celní orgány k dispozici veškeré informace nezbytné k prokázání splnění požadavků na vydání osvědčení AEO.

Členské státy oznámí Komisi seznamy příslušných orgánů, kam mají být žádosti podávány, Komise předá tyto informace ostatním členským státům nebo je zveřejní na internetu.

Žadatel musí nejprve poskytnout informace o své obchodní činnosti, kam patří:

- objem obchodní činnosti a
- statistika o celních záležitostech.

13 Nařízení Komise (ES) č. 1875/2006 ze dne 18. prosince 2006, kterým se mění nařízení (EHS) č. 2454/93, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství, 2006

Dále se žadatel zaměřuje na prokázání splnění již zmíněných konkrétních požadavků a kritérií.

2.3.2. Posouzení a přijetí žádosti

Celní orgán přijme žádost, pokud obsahuje veškeré požadované údaje, v opačném případě má žadatel na základě výzvy 30 kalendářních dnů na doplnění potřebných údajů. Jestliže je žádost řádně vyplněna nebo doplněna, oznámí celní orgán žadateli datum přijetí žádosti a datum zahájení povolovacího řízení. Po přijetí žádosti příslušný celní orgán podá zprávu o přijetí žádosti i ostatním členským státům, tzn. celním správám. Ty se mohou k možným zjištěným skutečnostem vyjádřit, neovlivňují však povolování, významné jsou pouze ty skutečnosti, které by mohly ovlivnit vydání osvědčení. Příslušný celní orgán pak zahájí kontrolu splnění požadavků dle č. 14h až 14k NK č. 2454/93. Splnění kritérií může celní orgán konzultovat i s celními orgány jiných členských států, lhůta pro konzultaci je 60 kalendářních dnů. V případě nedodržení některých podmínek je celé řízení pozastaveno a žadatel má 30 kalendářních dnů, aby se ke zjištěným skutečnostem vyjádřil, popřípadě provedl opatření k jejich nápravě. V případě nevyjádření se se žádost zamítá. Rozhodnutí o zamítnutí pak celní orgán odesílá žadateli a musí vyrozumět i ostatní celní orgány členských států.

2.3.3. Vydání osvědčení

Jak již bylo uvedeno, lhůta pro vydání osvědčení je 120 kalendářních dnů od přijetí žádosti s možností prodloužení o dalších 60 kalendářních dnů. Celní orgán musí ještě před skončením řádné lhůty informovat žadatele o důvodech prodloužení.

Osvědčení AEO nabývá v platnost 10. pracovní den po jeho vydání, uplatňováno může být ve všech státech EU a vydává se na dobu neurčitou. Celní orgán rovněž informuje celní správy ostatních členských států o vydání osvědčení, a to do 5 kalendářních dnů. Příslušné celní orgány poté provádí pravidelné kontroly a přehodnocení plnění kritérií.

2.3.4. Rizika v procesu udělení osvědčení

„Rizikem se rozumí pravděpodobnost, že nastane určitá událost, pokud jde o vstup, výstup, tranzit, přepravu a zvláštní použití zboží přemísťovaného mezi celním územím Společenství a třetími zeměmi a o přítomnost zboží, které není zbožím Společenství, přičemž tato událost brání řádnému používání předpisů Společenství nebo vnitrostátních předpisů, nebo ohrožuje finanční zájmy Společenství a jeho členských států, nebo představuje hrozbu pro zabezpečení a bezpečnost Společenství, veřejné zdraví, životní prostředí nebo spotřebitele.“¹⁴

Řízením rizik je potom jejich určování a provádění opatření, která jsou pro odstranění rizik nezbytná. Mezi taková opatření patří například **pravidelné sledování, přezkoumávání, analýza rizik a jejich hodnocení a shromažďování informací.**

Statistika o celních záležitostech zařazuje mezi konkrétní rizika: nesprávné zařazení zboží, nesprávnou sazbu cla; použití: celních kódů nízkého cla, nízké sazby DPH, celních kódů nízké spotřební daně, nesprávného původu, nesprávného dodavatele nebo nesprávného celního kódu; nesprávnou celní hodnotu.

Z hlediska účetního systému jsou jako rizika popisována: nemožnost pohoťového provedení auditu z důvodu neadekvátního účetního systému žadatele nebo jeho struktury, nedostatečná kontrola zabezpečení systému a přístupu; složitý řídicí systém, kde existuje možnost krytí nezákonných operací, chybějící vazba mezi tokem zboží a peněz, nesprávný nebo neúplný záznam operací do účetního systému, neshoda mezi zásobami a účetními záznamy, používání nesprávných čísel výrobků, nedostatečná kontrola podnikových postupů ve společnosti žadatele, chybějící nebo nedostatečné vnitřní kontrolní postupy nabízejí možnosti pro podvody, neoprávněné nebo nezákonné činnosti.

Všeobecným rizikem v oblasti toku zboží je chybějící kontrola pohybů zásob, kde se pak nabízí možnost přidávání nebo odstraňování nebezpečného zboží ze zásob bez příslušného záznamu. Dále sem patří neshoda mezi objednaným a přijatým zbožím a záznamy v účetnictví, chybějící kontroly pohybů zásob a kontroly výroby. V rámci celních postupů je z hlediska rizik nutný popis manipulací s celními prohlášeními.

Pro zabezpečení počítačových systémů je nutné používat příslušné certifikační

¹⁴ Nařízení evropského parlamentu a rady (ES) č. 648/2005 ze dne 13. dubna 2005, kterým se mění nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství, 2005

normy, popřípadě jiná opatření za účelem vyhnout se neoprávněným přístupům nebo vniknutím do počítačového systému hospodářského subjektu.

Mezi neposlední rizika patří záměrné zničení nebo ztráta příslušných informací a zneužití informačního systému, nedostatečné fyzické zabezpečení budovy hospodářského subjektu, neoprávněný přístup k nákladovým jednotkám, nedostatečná kontrola dopravy zboží, nedostatečné zabezpečení zaměstnanců.¹⁵

2.4 Výhody plynoucí z postavení AEO

Obecnou zásadou pro všechny Oprávněné hospodářské subjekty je, že výhod využívá pouze AEO jako držitel osvědčení, nikoliv jeho zákazníci. Postavení by mělo zajišťovat dobrou spolupráci mezi držitelem a celním orgánem, měla by proto být stanovena kontaktní osoba, která by byla schopna zodpovídat případné dotazy.

Jako výhodou lze považovat i zlepšení pověsti subjektu, jelikož lze předpokládat, že je držitel spolehlivý a je v jeho zájmu v dodavatelském řetězci omezovat rizika a předcházet jim.

AEO-C: zjednodušené celní postupy

- snazší přístup ke zjednodušeným celním postupům
- omezení fyzických kontrol a kontrol dokumentů => rychlejší překročení hranic, nižší vyhodnocení rizika
- odbavení zásilky přednostně => jestliže ostatní zásilky pocházejí od subjektů, které nejsou držiteli osvědčení, je tato zásilka zkontrolována jako první
- držitel může požádat o zvláštní místo, kde se bude kontrola provádět => pokud se AEO a celní orgán dohodnou, je možné stanovit jiné místo kontroly, pokud takové opatření povede např. k nižším nákladům pro AEO

Výše zmíněné výhody nabývají v platnost od 1. ledna 2008.

AEO-S: bezpečnost a zabezpečení

- možnost předběžného oznamování (nabývá v platnost od 1. července 2009) – při podávání souhrnného celního prohlášení Oprávněným hospodářským

¹⁵ Oprávněné hospodářské subjekty: Pokyny, 2007

subjektem může celní orgán před vstupem zásilky do Společenství nebo jeho odesláním ze Společenství předběžně informovat AEO, pokud byla zásilka na základě rizikové analýzy vybrána k fyzické kontrole¹⁶

- méně údajů pro souhrnná celní prohlášení (nabývá v platnost od 1. července 2009) => podání souhrnného celního prohlášení s menším souborem údajů je automatickým oprávněním držitele, tato výhoda se týká pouze dovozců a vývozců s osvědčením - dopravci, zasilatelé a celní zástupci s osvědčením mohou tuto výhodu využívat pouze pro zákazníky, kteří jsou zároveň AEO – bezpečnost a zabezpečení nebo zjednodušené celní postupy/bepečnost a zabezpečení
- omezení fyzických kontrol a kontrol dokumentů
- odbavení zásilky přednostně
- držitel může požádat o zvláštní místo, kde se bude kontrola provádět

AEO-F: zjednodušené celní postupy/ bezpečnost a zabezpečení

Oprávněný hospodářský subjekt může v tomto postavení využívat všech výše popsaných výhod.

Nepřímé výhody

- méně krádeží
- včasné zásilky
- efektivnější plánování
- věrnost zákazníků
- menší počet událostí v oblasti bezpečnosti
- omezení trestné činnosti
- efektivnější komunikace v dodavatelském řetězci

¹⁶ celní orgán je však oprávněn provést kontrolu i bez vyrozumění

2.4.1 Vzájemné uznávání C-TPAT a AEO

C-TPAT, nebo-li Customs-Trade Partnership Against Terrorism je program celního a obchodního partnerství proti terorismu ve Spojených státech, které vydala Celní a pohraniční stráž Spojených států amerických (CBP)¹⁷ v listopadu 2001 jako zásadní bezpečnostní opatření v důsledku teroristických útoků 11. září. Programu se v tu dobu účastnilo sedm významných amerických společností zahrnujících dopravce, výrobce, zprostředkovatele a makléře. Smíšený výbor USA-EU 5. června 2012 vydal rozhodnutí o vzájemném uznávání programů AEO a C-TPAT. Dohoda prohlašuje, že oba tyto programy jsou kompatibilní a že s účastníky programu druhé strany je umožněno zacházet tak jako se členy programu vlastního. Vyplývajícími výhodami jsou pak jednodušší celní odbavení, tedy nižší náklady a rychlejší pohyb zboží v dodavatelském řetězci, jelikož si potřebné informace může CBP s příslušnými celními správami vyměňovat. Další významnou výhodou je snížení vyhodnocení rizika.¹⁸

2.4.2 Vzájemné uznávání programů se třetími zeměmi

Držitel osvědčení AEO – bezpečnost a zabezpečení, usazený v Evropském společenství nemusí v dané třetí zemi žádat o postavení AEO, protože tato země může jeho postavení uznat. Takové uznávání je významné nejen z hlediska Oprávněných hospodářských subjektů, ale i z důvodu kontrol zboží a dokumentů.

Zatím byly podepsány dohody s Norskem, Japonskem, Švýcarskem a Andorrou.

Vyplývající výhody se týkají rovněž hodnocení rizik v oblasti bezpečnosti a zabezpečení. Při vzájemném uznávání je nezbytná výměna IČ, obchodních firem a adres. Souhlas s výměnou údajů je obecný, nezávazný k jakékoli třetí zemi a je možné kdykoli písemně odvolat (viz příloha č. 3).

Některé země nemohou zpracovat texty psané písmem používaným v EU, jelikož toho jejich informační či komunikační technologie nejsou schopné. Proto musí členský stát přepsat údaje do abecedy se základními 26 písmeny, stejně tak jako svou obchodní firmu a adresu.

¹⁷ U.S. Customs and Border Protection

¹⁸ Celní správa České republiky, 2009

3 Metodika

Teoretická část práce zahrnovala studium odborné literatury zaměřené na mezinárodní obchod a celní politiku. Následovalo studium pokynů vydaných Evropskou komisí a nařízení Rady týkající se problematiky Oprávněných hospodářských subjektů. Informace byly dále čerpány z webových stránek Celní správy České republiky, konkrétně oblasti Electronic Customs, ze které projekt AEO vyplývá.

Pro praktickou část byla jako výzkumná metoda zvolen řízený rozhovor s vedoucím oddělení AEO na Celním ředitelství v Českých Budějovicích (otázky viz příloha č.1). Zde byly využity získané informace z teoretické části a aplikovány pracovní hypotézy.

Dále proběhly řízené rozhovory ve vybraných firmách s postavením AEO (otázky viz příloha č.2), které působí v Českých Budějovicích. Dotazované firmy byly vybrány na základě zjištění jejich postavení na Celním ředitelství. Všechny rozhovory byly řádně zapsány.

Následovala analýza a syntéza získaných dat, komparace komunikace mezi celní správou a jednotlivými Oprávněnými hospodářskými subjekty, návrh postupu pro získání osvědčení a návrhy opatření v problematice AEO.

4 Vlastní práce

4.1 Vyhodnocení řízených rozhovorů ve vybraných firmách

Společnost Gerlach s r.o. byla založena v německém Bad Bentheimu již v roce 1881 a v ČR působí od roku 1991. Zabývá se celním poradenstvím a službami s tím spojenými, tzn. dovozem, vývozem a tranzitem. Gerlach působí dále v Belgii, Bulharsku, UK, Nizozemí, Polsku, Slovensku, Švýcarsku, Ukrajině a Rumunsku, celkem tedy v 11 zemích. Gerlach dlouhodobě spolupracuje s ověřenými zahraničními subjekty a snaží se rozšiřovat nabídku poskytovaných služeb například o odborné konzultace, pro které má firma zřízena konzultační místa, kde jsou zákazníkům poskytnuty potřebné informace týkající se celních záležitostí. Dále firma poskytuje služby v oblasti spotřební daně, DPH, Intrastatu, pořádá pro firmy školení jejich zaměstnanců a pomáhá hospodářským subjektům s podáváním žádostí AEO. Firma musí pro udržení kvality celního poradenství neustále sledovat legislativní změny EU.

Z důvodu mnohaletých zkušeností může Gerlach nabídnout kvalitní a spolehlivé služby jak malým a středním podnikatelům, tak nadnárodním společností.

Po roce 2000 bylo pro firmu nutné vyřešit přístup kamionů k celním budovám, což umožnily **zjednodušené celní postupy**¹⁹, které tak dopomohly ušetřit čas při celních kontrolách.

Firma Gerlach se o možnosti stát se Oprávněným hospodářským subjektem dozvěděla v roce 2006, od roku 2008 je držitelem osvědčení AEOF = zjednodušené celní postupy/bezpečnost a zabezpečení, využívá tedy všech dostupných výhod v rámci projektu Authorised Economic Operator. Subjekt si nejprve zažádal o 1. stupeň osvědčení, tedy AEOC = zjednodušené celní postupy, firma však zaznamenala čím dál vyšší počet držitelů AEOC, proto se rozhodla zažádat o vyšší stupeň (AEOF). Tomu předcházela nejprve žádost o odnětí certifikátu C a poté získání osvědčení F, zatím totiž není možné být držitelem 2 osvědčení najednou.

¹⁹ Single Authorisation for Simplified Procedures

Gerlach se svými 16 kanceláři v ČR vlastní celkem 69 povolení zjednodušených celních postupů, tzn. pro každý celní úřad a pro celní režimy. Přestože má nejvíce povolení v ČR, nehodnotí tuto skutečnost jako výhodu, uvítala by **sjednocení podmínek**.

I přesto, že celní úřad již měl o společnosti Gerlach veškeré údaje o její činnosti, firma se nevyhnula administrativním nutnostem a **náročné analýze**, která zahrnovala obsáhlý dotazník. Dospět ke stavu, kdy byla splněna všechna kritéria firmě netrvalo dlouho, jelikož zavedené postupy nebylo nutné měnit, firma čekala pouze na zpracování žádosti ze strany celní správy.

Společnost ESSA s r.o. se sídlem v Českých Budějovicích byla založena v roce 1990 a zabývá se obchodem s potravinami, konzervovaným ovocem a zeleninou. Dále společnost dodává do ČR materiály pro masnou výrobu a dováží výrobky ze 17 zemí, konkrétně např. z Číny, Thajska, Kanady, Turecka, Vietnamu, Egypta, Maroka a dalších.

Postavení Oprávněného hospodářského subjektu, konkrétně **AEOF**, získala 23.10. 2008 a jako schválený dovozce již dříve využívající zjednodušené celní postupy nehodnotí změny související s tímto postavením jako výrazné. Jinak by tomu bylo v případě, kdy by firma zároveň vyvážela zboží, kde jsou výhody pro firmy znatelnější. Certifikaci podstoupili, aby byli připraveni na budoucí změny související se zvýšenými kontrolami, na které byli upozorněni (tak jako ostatní hospodářské subjekty) ze strany celní správy.

Konkrétně se firma dozvěděla možnosti certifikace AEO z **celního semináře**, o podání žádosti pak rozhodl výkonný ředitel společnosti.

Akciová společnost Transforwarding se sídlem v Českých Budějovicích byla založena v roce 1991 a v současnosti má pobočky v Břeclavi, Plzni, Liberci a Horních Počernicích. Firma se zabývá logistickými a mezinárodními i tuzemskými přepravními službami, zprostředkovává pojištění zásilek a poskytuje on-line služby týkající se nezávazných objednávek. Vlastní certifikát systému managementu jakosti²⁰ a dále je držitelem osvědčení **AEOC**: zjednodušené celní postupy od 25.9.2012.

²⁰ normy ISO 9001:2000 BS EN ISO 9001:2000, DIN EN ISO 9001:2000 ČSN EN ISO 9001:2001

Pro zpracování žádosti a samohodnotícího dotazníku firma čerpala z norem ISO 9001 a dále byl sestaven tým zahrnující:

- finančního manažera,
- senior manažera,
- místopředsedu představenstva,
- celního deklaranta.

Vzhledem ke skutečnosti, že firma je malá a nemá pobočky, po vstupu ČR do EU navíc klesl počet celních služeb, má nyní z původních 13 celních deklarantů 2. Před vstupem do EU měla firma pobočky v ČR a na hranicích. Důvodem podání žádosti byla snaha o udržení prestiže.

4.1.1 Analýza rizik v procesu udělení postavení AEO

Pro doložení hospodářské činnosti firmy je na místě, aby žadatel vyplnil **samohodnotící dotazník** a měl pečlivě prostudovány pokyny vydané Evropskou komisí, ve kterých jsou podrobně vypsána rizika související s podmínkami AEO a firma musí zodpovědět otázky týkající se zejména:

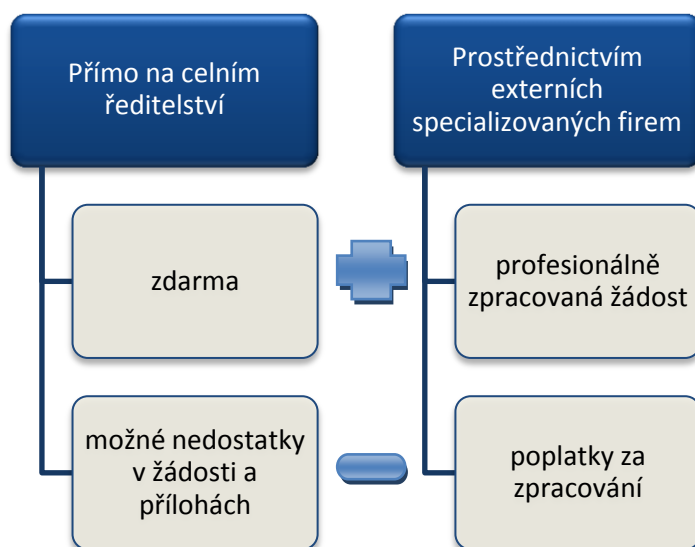
- výše obrátu, zisku/ztráty, odhady objemu obchodů,
- systému zařazování zboží,
- správného určení země původu,
- výrobních postupů,
- systému skladování zboží;
- postupů, jakým žadatel určuje celní hodnotu, DPH, náklady na dopravu a pojištění,
- výsledků poslední celní kontroly,
- nesrovnalostí (pokud se vyskytly) týkající se celního zákona a daňových povinností,
- hardwarového a softwarového systému žadatele,
- úrovně archivace dokumentů,
- úrovně vnitřní bezpečnosti a hmotného zabezpečení,
- systému dopravy,
- vyškolení zaměstnanců.

Samotný dotazník je značně obsáhlý, je však přehledný a srozumitelný, navíc u jednotlivých oblastí odkazuje žadatele na příslušné oddíly v normách ISO.

Mezi nejčastější zjištěná rizika patří:

Nekorektně vyplněná žádost

Obrázek 1: Schéma možností podání žádosti

Zdroj: vlastní zpracování

Se zavedením datových schránek jednoznačně převládá elektronický způsob podávání žádostí.

Absence jedné či více povinných příloh

Žadatel je povinen spolu s žádostí předložit celkem **10 povinných příloh**.

Dle 1C NK č. 2454/93 se jedná o:

- I. Údaje o vlastnících, popřípadě akcionářích, tzn. jejich jména, příjmení, adresy, výše podílů a uvedení členů vedení firmy.
- II. Odpovědná osoba v oblasti celních záležitostí.
- III. Popis hospodářských operací.
- IV. Identifikační údaje jednotlivých provozoven.
- V. Specifikace, zda je zboží nakupováno nebo dodáváno v rámci filiálek.

- VI. Dokumentace týkající se vnitřní organizační struktury podniku s uvedením pozic v jednotlivých odděleních, pokud taková dokumentace existuje.
- VII. Počet pracovníků v podniku žadatele + počty zaměstnanců každé jeho provozovny.
- VIII. Jména a příjmení hlavních manažerů a vedoucích provozoven, popis postupu při absenci těchto kompetentních osob.
- IX. Popis kvality vědomostí IT pracovníků v celních a obchodních operacích, uvedení jejich jmen, příjmení a pozic.
- X. Souhlas/nesouhlas s uveřejněním obchodní firmy žadatele v seznamu držitelů osvědčení AEO.

Dále musí žadatel přiložit **finanční výkazy** za 3 předchozí účetní období.

Problémy se splněním úrovně zabezpečení hospodářského subjektu

Mezi kritéria nejnáročnější na splnění, respektive požadavky, se kterými bývá nejčastěji problém, jsou právě požadavky na **bezpečnost a zabezpečení**. Zde rovněž záleží na povaze podnikatelské činnosti žadatele, který však musí vykazovat výbornou znalost v oblasti bezpečnosti a zabezpečení, k čemuž může využít samohodnocení a posoudit, zda je subjekt schopen čelit rizikům a splnit kritéria pro udělení certifikátu.

V oblasti požadavků na bezpečnost a zabezpečení musela dotazovaná firma doložit potřebné dokumenty svých pronajímatelů. Při požadované úrovni zabezpečení sídla a budov podniku firma neměla žádné problémy, jelikož má pronajaty průmyslové areály navržené zahraničními developery, které už byly stavěny za účelem splnění určitých podmínek (např. infrakamery a alarmy).

Další dotazovaný subjekt musel provést bezpečnostní opatření v podobě instalace kamerového systému se záznamem a zavést noční hlídky subjektu.

Celní ředitelství se také setkává se **zamítáním žádostí**, jejichž nejčastějším důvodem bývají problémy podniků právě v této oblasti, je zde ale možnost zažádat si o nižší úroveň certifikátu (AEO-C), aby subjekt mohl využívat alespoň výhod zjednodušených celních postupů.

Sledování rizik u hospodářských subjektů probíhá v průběhu celého roku a u osvědčení AEO-F navíc minimálně 1x za 3 roky přímo ve firmě. U jedné z firem s osvědčením

AEO-F však proběhla kontrola subjektu až po 5 letech - v roce 2008 se stala držitelem osvědčení a v roce 2013 došlo k opětovnému scanningu hmotného zabezpečení a rovněž prověření účetní evidence. Firma poté musela provést pouze drobné úpravy u oplocení subjektu.

Pokud však v podniku dojde k významným změnám, kontroly probíhají operativně, kdy je nutno prověřit všechny požadavky, je to například v případě zrušení provozovny nebo otevření nové provozovny.

4.1.2 Analýza získaných výhod

Získané výhody ovlivnily především konkurenceschopnost jedné ze společností, která tím získala více zákazníků, kdy mohla nabídnout více než společnosti bez osvědčení. Manažeři mezinárodních firem a potencionální obchodní partneři se často ptají, zda firma vlastní osvědčení AEO, popř. splňuje normy ISO 9001. Společnosti tedy mohou potvrdit, že vlastnictví certifikátu AEO-F je podmínkou uzavření obchodních smluv. Jedna ze tří firem jako dovozce tuto podmínku nezaznamenala, ani osvědčení po svých obchodních partnerech nevyžaduje.

V České republice je velký počet hospodářských subjektů s osvědčením AEO, které rovněž využívají i zjednodušené celní postupy, z toho důvodu však není často využívána výhoda **zvláštního místa celní kontroly**. Možnost zažádat si o specifické místo kontroly je nejvýhodnější především pro subjekty, které působí ve větších přístavech, z důvodu efektivnějšího plánování dodávek a urychlení procesu dodání. Navíc za tuto službu AEO neplatí, na rozdíl od subjektů bez osvědčení. Jedna ze tří firem vnímá jako největší výhody právě **možnost vyžádat si celní kontrolu na specifickém místě, zkrácení doby odbavení zásilek a elektronizaci dokumentů**.

Frekvenci **fyzických kontrol** zboží u Oprávněných hospodářských subjektů nelze specificky určit. Důvodem je diverzifikace firem podle velikosti a druhu jejich podnikatelské činnosti. Dále je nutné rozlišovat kontroly pro:

- vstup zboží ze 3. zemí
- vstup zboží na celní území Společenství, tzn. zboží zahrnující **společný rámec rizik** - zde je plně poskytnuta výhoda snížení počtu fyzických kontrol

V některých případech i přes postavení AEO je nutné na základě právních předpisů EU provést kontrolu zásilky, jedná se zejména o kontrolní povinnost při obchodování s citlivými komoditami nebo nutnost kontroly v závislosti na zemi původu nebo určení. Jedna z dotazovaných firem se setkala s nutností provedení kontroly při obchodování se sušenou potravinou, u které byl odebrán a zkontrolován její vzorek. Operativní kontroly zaznamenává společnost 1x-2x ročně, ale nemůže posoudit, zda je to z důvodu postavení Oprávněného hospodářského subjektu, jelikož již předtím probíhaly kontroly pouze namátkově. Jedenkrát ročně však musí společnost zasílat celní správě **finanční analýzu**, aby měl celní orgán ucelený přehled o hospodaření firmy a průkaznou jistotu o jejím finančním zdraví.

V rámci silniční kamionové přepravy je nutné nejpozději 1 hodinu před příjezdem k celnímu úřadu vstupu podat vstupní celní prohlášení, tato povinnost platí rovněž i pro výstupní zásilky. Celní úřad na základě těchto prohlášení provede analýzu rizika a rozhodne, zda bude provedena kontrola. Na toto rozhodnutí má celní orgán **30 minut**, kdy musí odeslat subjektu zprávu, zda se kontrola uskuteční či nikoliv – poté je možné zboží proclít. Jedna z dotazovaných firem toto vnímá jako problém, kdy zásilka musí čekat, proto by tento hospodářský subjekt uvítal, aby celníci prostřednictvím mobilních kontrol dokázali dojet na místo, kde zásilka čeká, v kratším časovém intervalu, což by ušetřilo čas v dodavatelském řetězci.

Nevýhodou snížení počtu fyzických kontrol je stav, kdy celní úřad propustí zboží, ale zkontroluje pouze doklady k zásilce, jejíž obsah pak s doklady nesouhlasí, tento problém firmy zaznamenaly především při obchodování s asijskými zeměmi.

Výhoda **menšího souboru údajů pro celní prohlášení** je poskytována dovozcům a vývozcům, kteří jsou držiteli AEOS a AEOF. Je významnější zejména při vývozu zboží ze Společenství, tzn. vývozce-AEO má výhodu oproti vývozci bez osvědčení, který musí vykazovat více údajů.

V rámci odbavení zásilek musí hospodářské subjekty bez osvědčení čekat, ale pokud je již taková kontrola započata, musí být řádně dokončena, v takovém případě by musel čekat i Oprávněný hospodářský subjekt. Proto je při celních úřadech zřízen **zvláštní prostor k odbavení zásilek**, kde probíhají kontroly pouze držitelů AEO certifikátu.

Co se týče **snazšího přístupu ke zjednodušeným celním postupům**, i hospodářské subjekty bez certifikátu mohou zažádat o povolení tyto postupy využívat. Snazší přístup

k těmto postupům znamená, že Oprávněný hospodářský subjekt při žádání o povolení nebude znovu prověřován, jelikož byl již prověřen při udělování postavení AEO, což dotazované firmy hodnotí jako velmi přínosné.

Výhodu **předběžného oznamování plánované kontroly** subjekty hodnotí jako téměř neznatelnou, jelikož se jedná o důvěryhodné firmy (což je od nich zároveň očekáváno) a jejich postupy by se v případě nečekané kontroly a kontroly, se kterou by byly obeznámeni, nijak nelišily, jelikož je v jejich nejvyšším zájmu dodržovat příslušné normy a požadavky.

Nepřímé výhody související s postavením AEO firmy hodnotí velmi kladně, lze říci, že jsou pro ně stejně významné jako benefity přímé. Jedna z nepřímých výhod v sobě skýtá zlepšení **vztahů mezi celními orgány a držitelem osvědčení**. Dotazované firmy rovněž zaznamenaly vřelejší přístup ze strany celní správy a nahlížení na sebe jako prověřené a důvěryhodné subjekty, což dopomáhá k rychlejšímu a bezproblémovému udělení dalších potřebných povolení.

4.2 Vyhodnocení řízeného rozhovoru na celní správě

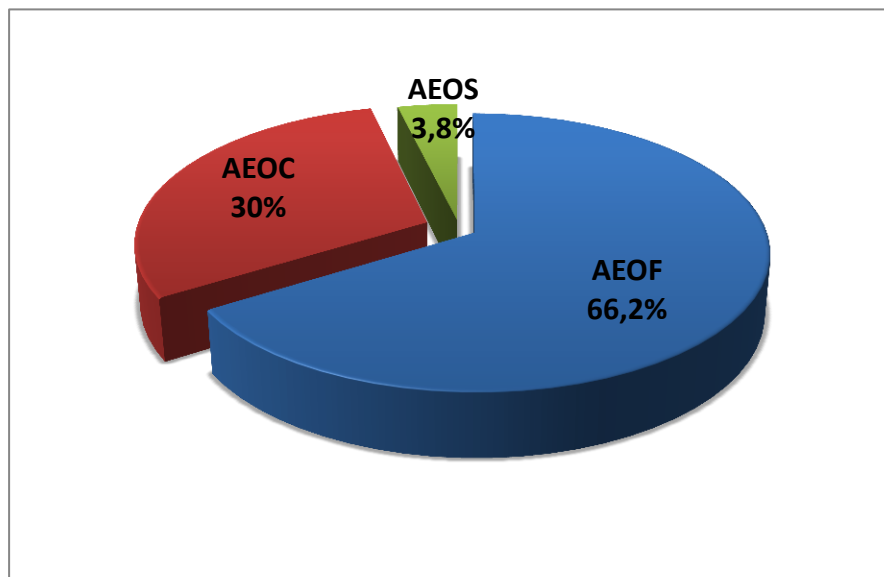
Obrázek 2: Logo projektu Authorised Economic Operator

Zdroj: Celní správa ČR

V České republice je celkem 133 Oprávněných hospodářských subjektů, přičemž ze 3 typů osvědčení je **nejčastěji žádáno o AEO-F**, tedy zjednodušené celní postupy/bezpečnost a zabezpečení, kdy podniky chtějí pochopitelně využívat všech dostupných výhod.

Graf 1: Držitelé osvědčení AEO v ČR podle typu certifikátu

Zdroj: vlastní zpracování z dat Celní správy ČR, 1.3.2014

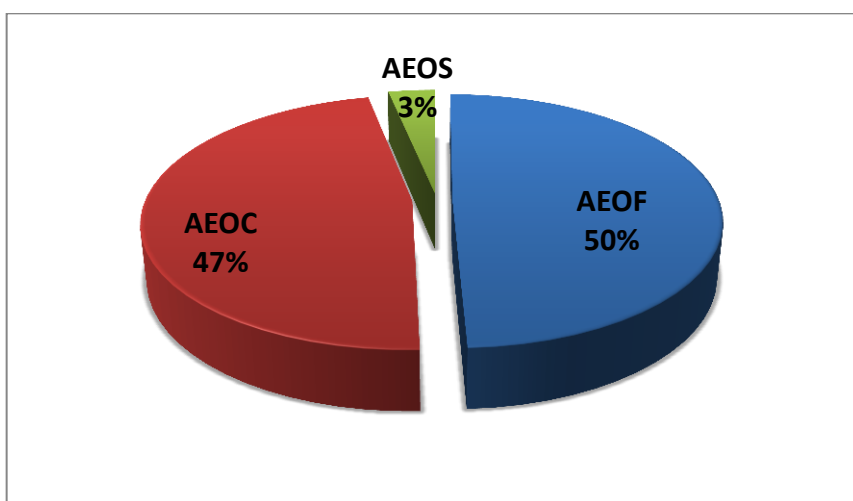
Od roku 2010 se počet žadatelů o postavení AEO nijak významně nezvýšil, číslo je konstantní – je vydáno cca 25 certifikátů ročně.

V roce 2013 můžeme mluvit o vlastnictví certifikátu AEO jako o trendu, jelikož se zvyšuje snaha firem o posílení konkurenceschopnosti a čím více firem může doložit svoji prestiž díky certifikátu, tím nutí i ostatní hospodářské subjekty ke snaze stát se rovněž Oprávněným hospodářským subjektem, tím pádem i důvěryhodným a seriózním obchodním partnerem.

K 9.12.2013 již bylo v EU bylo podáno celkem 15 987 žádostí a vydáno bylo 13 725 osvědčení.

Dopravní a logistické společnosti tvoří téměř polovinu subjektů s osvědčením.

Graf 2: Držitelé osvědčení AEO v EU podle typu certifikátu

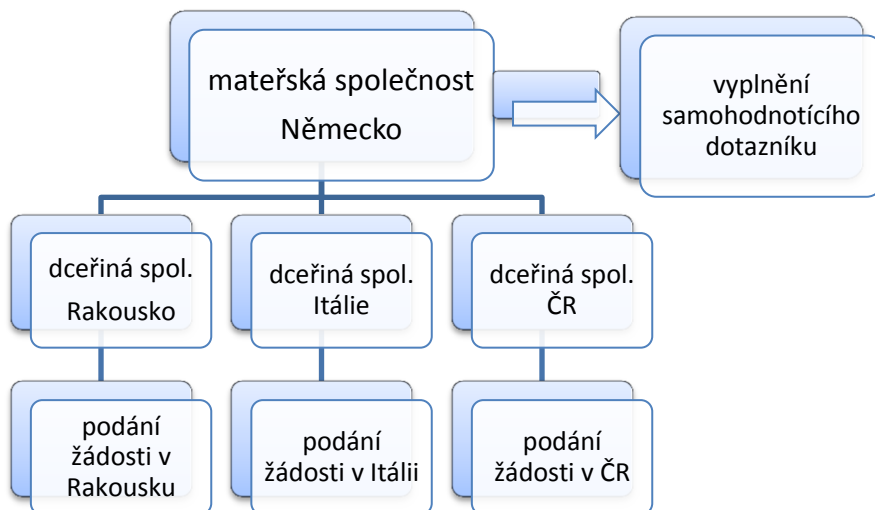
Zdroj: vlastní zpracování z dat Celní správy ČR, 9.12.2013

U drtivé většiny podniků je důvodem podávání žádostí vzájemné požadování mít jedno z osvědčení AEO. Celní správa zaznamenala, že firmy toto často zahrnují i do smluvních požadavků v rámci mezinárodního dodavatelského řetězce. Příkladem jsou výrobní podniky automobilového průmyslu, ve kterém je značně vysoká konkurence, tyto podniky často požadují u svých subdodavatelů rovněž postavení Oprávněného hospodářského subjektu.

Dalším příkladem je mateřská společnost, která požaduje osvědčení AEO u svých dceřinných společnostech napříč EU.

Pokud mají společné normy, může proces podání žádosti vypadat takto:

Obrázek 3: Schéma systému podávání žádostí u mateřské a dceřinné společnosti

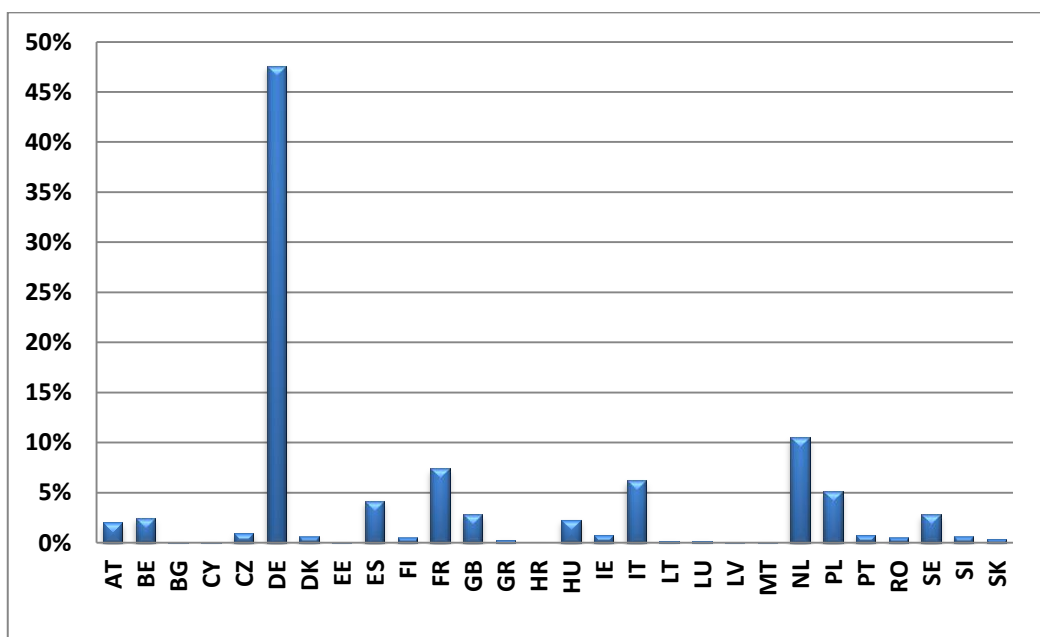

Zdroj: vlastní zpracování na základě dokumentu TAXUD/2006/1450

Jestliže má mateřská společnost zájem o získání osvědčení AEO pro své dceřinné společnosti, ale sama nevykonává činnost spojenou s celním řízením, **musí žádost podat každá dceřinná společnost** v daném státě EU, mateřská společnost pak může jejich jménem vyplnit dotazník.

V případě poboček nadnárodních společností lze podat jen jednu žádost v daném čl. státě, **kde společnost vede hlavní celní účetnictví a kde se celní řízení uskutečňuje**, což upravuje dokument TAXUD/2006/1450. To znamená, že i když má firma sídlo a vede hlavní účetnictví např. v Německu, ale neuskutečňuje tam celní operace, musí podat žádost pobočka společnosti v tom členském státě, kde jsou vedeny celní záznamy. Hlavní účetnictví v Německu (obr. 3) pak slouží pouze k ověření kritérií souvisejících s procesem získání osvědčení, jako je např. platební schopnost, audit, atd.

Graf 3: Držitelé osvědčení AEO v EU podle členských států

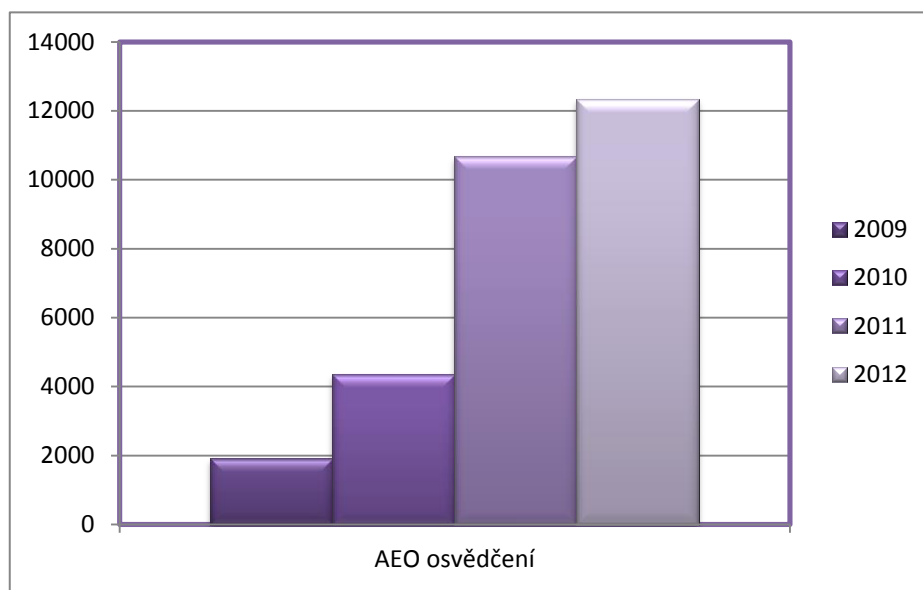
Zdroj: vlastní zpracování z dat Celní správy ČR, 9.12.2013

Na grafu č. 3 je možno vidět současná procenta držitelů AEO certifikátu dle členských států Evropské Unie. Jako největšího zájemce o certifikace lze označit:

- ✓ Německo se 47,6 % => 6 533 osvědčení, dále pak
- ✓ Nizozemí s 10,5 % => 1441 osvědčení,
- ✓ Francii se 7,4 % => 1 011 osvědčení a
- ✓ Itálii se 6,2 % => 849 osvědčení.

Česká republika s 1 % osvědčení patří mezi ostatní členské státy, jejichž počet držitelů AEO nepřevyšuje 6 %.

Graf 4: Vývoj vydaných osvědčení v EU v letech 2009-2012

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat Celní správy ČR²¹

Z grafu č. 4 lze vyčíst, že v roce 2010 se počet vydaných osvědčení více než zdvojnásobil, což můžeme přisuzovat určitému boomu při zavádění projektu AEO, překvapivý je však rok 2011, kdy počet držitelů stoupl z původních 4 354 osvědčení na 10 680.

V roce 2012 byl nárůst slabší, a to na 12 346 certifikátů v celé EU.

Uznávání programů na globální úrovni

V rámci vzájemného uznávání programů AEO a C-TPAT se v závislosti na poskytování výhod při vstupu zboží z USA do EU a výstupu z EU do USA významně snížilo trvání celních řízení, a to například **z původní doby trvání celního řízení 6 dnů na 6 hodin**. Snížení počtu fyzických kontrol zboží a kontrol dokumentů významně přispívá k urychlení toků zboží, jejich plynulosti a větší předvídatelnosti, týká se pouze zásilek a mohou je využívat:

- dovozci
- vývozci

²¹ Dokument TAXUD A1/2013/812427: Measurement of Results Annual Report for the year 2012

- výrobci

V oblasti uznávání programů EU a 3. zemí je v současné době jednání s Čínou těsně před uzavřením, jednání s Kanadou je terpve v samotném zárodku, kdy probíhá **vzájemné porovnávání programů**. Dále se bude do budoucna **EU snažit uzavřít dohody** s Jižní Koreou, Čínou a Ruskem.

Jednoznačnou konkurenceschopnost zaznamenají subjekty s osvědčením AEO po plánovaném otevření zóny volného obchodu mezi EU a USA.

4.2.1 Vzájemná komunikace

Celní ředitelství v Českých Budějovicích je jako jediný celní orgán kompetentní ke schraňování žádostí z celé ČR. Je zároveň oddělenou kompetencí stejně jako např. Olomouc a Brno, přičemž všechny celní správy se snaží o neustálé **posilování regionálních aktivit**.

Subjekty dle celní správy nemají problém na CÚ dojíždět, navíc CS zdarma nabízí konzultace, kde mají podnikatelé možnost probrat s odborníky proces udělení osvědčení, konkrétně:

- správné podání žádosti,
- samohodnocení,
- ověřování kritérií,
- co konkrétně bude firmu čekat.

Nejvíce dotazů směřuje právě k oblasti bezpečnosti a zabezpečení, tzn. jaká kritéria budou muset subjekty splnit, dále k možnostem čerpání benefitů a prověřování subjektu.

Celá řada dotazů se vztahuje k jednotlivým částem samohodnotícího dotazníku, tedy co vše bude nutné prověřit.

Po celé EU je pro elektronickou komunikaci využíván centrální systém CDCO. V České republice je zavedena Národní aplikace AEO, která následně poskytuje relevantní informace pro transakční systémy celní správy, což můžeme chápat jako národní centrální systém, sloužící k ukládání dat a jejich následnému využití.

Povědomí firem o projektu AEO

- celní správa poskytuje informace a aktuality na svém webu
- 1x ročně celní správa pořádá tzv. **Smíšenou pracovní skupinu**, kde se ve spolupráci s Hospodářskou komorou podávají informace o stavu projektu AEO
- 3x-4x ročně jsou pořádány **semináře** týkající se prezentace programu AEO, které se účastní zástupci Generálního ředitelství cel a obchodní veřejnost
- nepravidelné dotazníkové šetření týkající se **zpětné vazby** držitelů osvědčení

Celní kodex unie

V únoru 2014 proběhlo jednání v rámci EU o prováděcích předpisech pro nový **Celní kodex Unie - UCC²²**, který je již platný, ale není účinný, právě z toho důvodu, že prováděcí předpisy zatím nejsou úplné. Účinnost kodexu je stanovena na 1. května 2016 a lze očekávat změny týkající se i Oprávněných hospodářských subjektů.

UCC bude upravovat 2 typy certifikátů, což nastolí změnu, kdy nově bude moci subjekt vlastnit oba certifikáty najednou. (V současnosti může být podnik držitelem pouze 1 osvědčení).

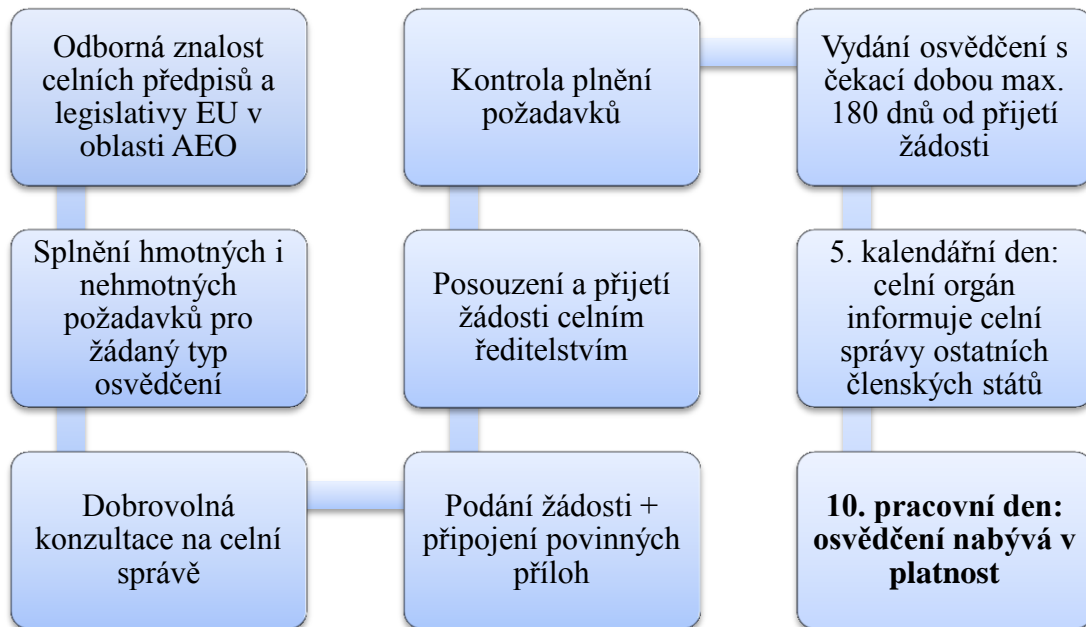
Další změnou bude nové kritérium, a to **praktické normy pro způsobilost nebo odbornou kvalifikaci**.

- ✓ implementace interaktivního formuláře
- ✓ poskytovat do budoucna více výhod napříč celními správami

²² The Union Customs Code

4.3 Návrh postupu pro získání osvědčení AEO

Obrázek 4: Schéma procesu udělení osvědčení Authorised Economic Operator

Zdroj: vlastní zpracování

Vysoká úroveň znalostí celních předpisů a tématických nařízení EU, především TAXUD/B2/0472011-Rev.3²³, je nezbytná a tvoří základ pro další kroky při snaze stát se Oprávněným hospodářským subjektem. Ke splnění hmotných a nehmotných kritérií je nutno čerpat především z norem ISO 9001:2001, norem pro standardy v rámci bezpečnosti IT, ISO/PAS 28001:2006 a dalších.

Ze strany celní správy je poskytován plný servis, ať už přes internetové stránky CS, tak prostřednictvím dobrovolných konzultací, kde je s žadatelem probrán obsah celého procesu a jsou mu zodpovězeny dotazy týkající se samohodnocení. Celní správa shledala tyto konzultace za efektivní, kdy zaznamenává **velký počet korektních žádostí po předchozí konzultaci**. Přestože s vyplněním žádosti souvisí nutnost doložit propracovaný rozbor hospodaření žadatelovy firmy, v případě sestavení týmu odborníků z řad finančních analytiků a celních deklarantů (tak jako tomu bylo u jedné z dotazovaných firem), by neměl žadatel mít problém s korektností žádosti a příloh.

²³ Evropská Komise tyto pokyny zpřístupňuje na svých internetových stránkách Evropa

Zároveň má však žadatel možnost obrátit se na specializované externalisty zabývající se celními službami, kteří zaručí bezchybné vyplnění žádosti, mj. tyto služby poskytuje i společnost Gerlach s r.o.

Od roku 2010 je lhůta na vydání osvědčení 120 dní, přičemž v České republice trvá proces vydání certifikátu průměrně **108-109 dní**.

4.4 Vyhodnocení hypotéz a návrhy opatření v problematice AEO

1) Vzájemnou komunikaci celní správy a Oprávněných hospodářských subjektů působících v Českých Budějovicích hodnotí efektivněji spíše celní správa než jednotlivé AEO.

⇒ Mezi celní správou a hospodářskými subjekty převládá elektronická komunikace, osobně se musí na celní úřad dojíždět pouze při celních kontrolách. Po získání osvědčení by celní správa měla považovat subjekt za zcela důvěryhodný, jedna z dotazovaných firem však zaznamenala, že celní úřady hledí na některé záležitosti s určitým rozdílem, např. co se týče kvality dokladů = vyžadování originálních dokumentů na jedné straně a postačující kopie na straně druhé.

⇒ Všechny dotazované firmy sledují novinky na webových stránkách CS a dobrovolně se účastní seminářů pořádaných celní správou, což pak jeden ze subjektů zaznamenal jako přínosné, kdy byl ze strany celní kontroly dotazován na svou aktivitu v rámci těchto účastí.

⇒ V případě potřeby firmy jakýchkoli dotazů by měla být na celním úřadě stanovena kontaktní osoba, což však stanoveno není. Společnost při odeslání elektronického dotazu celní správě čekala na odpověď měsíc, což by bylo vhodné změnit spíše na dotazování osobní nebo telefonické.

Lze tedy na tuto hypotézu odpovědět ANO, vzájemnou komunikaci hodnotí kladněji celní správa.

- 2) Novela zákona o Celní správě ČR č.17/2012 Sb. přináší i oprávněným hospodářským subjektům více výhod a zjednodušení pro jejich mezinárodní obchodní činnost.
- ⇒ Jedná se o větší efektivitu celní správy, ve vztahu k AEO se změna nijak výrazně nevztahuje.
- 3) Náročnost splnění požadavků pro udělení postavení AEO některé firmy spíše odradí od usilování o získání tohoto postavení.
- ⇒ V drtivé většině se firmy snaží zjištěné nedostatky, které by mohly bránit procesu udělení postavení, odstranit již před podáním žádosti. Jelikož hospodářské subjekty usilují o zvýšení konkurenceschopnosti a možnost využívat výhod, při podávání žádosti je většina žadatelů připravena na takové úrovni, aby postavení získala. Na informačních konzultacích, popř. seminářích poskytovaných celní správou jsou na rizika v procesu upozorněni a veškeré požadavky jsou s žadatelem probrány, lze tedy na tuto hypotézu odpovědět NE.
- 4) Odstranění rizik v procesu udělení postavení AEO je nákladné.
- ⇒ V případě odstranění rizik v podobě hmotných bezpečnostních opatření, jako jsou např. kamerové systémy pro zabezpečení objektu, lze mluvit o nákladech, dotazované firmy se však shodly, že tyto požadavky již byly zahrnuty v normách ISO, které všechny firmy splňovaly již před udělením certifikátu. Odstranění rizik v procesu udělení postavení tedy výrazně nákladné není.
- 5) Od roku 2010 se počet firem žádajících o postavení AEO nijak významně nezvýšil.
- ⇒ ANO, od roku 2010 je počet žadatelů konstantní, jak již bylo uvedeno v kapitole 4.2, jedná se o 20-25 vydaných osvědčení ročně.

Tabulka 1: Zjištěné nedostatky a návrhy opatření

<p>☒ dojezdový čas celních kontrol</p>	<p>✓ reagovat a informovat hospodářské subjekty rychleji</p> <p>✓ provádět kontroly s rychlejší odezvou, např. prostřednictvím mobilních kontrol na dálnicích</p> <p>=> ušetření času v dodavatelském řetězci</p>
<p>☒ vývoz vyžaduje přísnější kontroly, pro dovoz jsou pak zbytečně přísné</p>	<p>✓ dělit kontroly na dovoz a vývoz</p> <p>=> usnadnění mezinárodních obchodních operací dovozcům</p>
<p>☒ nevýhoda elektronizace => veškeré fyzické doklady musí být převedeny do elektronické formy a zaslány celnímu úřadu, kde jsou pouze uloženy do elektronického archivu, což firmy hodnotí jako zbytečnou administrativní zátěž</p>	<p>✓ jedna z dotazovaných firem dokumenty skenuje, druhá firma naznačila toto jako zbytečnost a dodává dokumenty fyzicky²⁴</p>
<p>☒ při celních úřadech je postrádáno dostatečné místo a vybavení</p>	<p>✓ rampy, osvětlení, stohovací vozíky</p>
<p>☒ firmy očekávaly více výhod => rozdíl mezi zjednodušenými celními postupy a AEO není výrazný</p>	<p>✓ pro subjekty, které předtím nevyužívaly zjednodušené celní postupy, to však je významnou změnou</p>

²⁴ lhůta pro dodání dokumentů o proclení na celní úřad je 5 dnů

5 Závěr

V zájmu celní správy je, aby se počet držitelů osvědčení AEO zvyšoval, ať už z důvodu, že z pohledu celních orgánů je subjekt prověřen a nečiní žádné problémy, nebo z důvodu snahy celní správy o zajištění bezpečnosti dodavatelských řetězců a s tím související větší bezpečnost mezinárodního obchodu.

Významným důvodem podání žádosti bylo u dotazovaných firem především upozornění celních orgánů na zvýšení kontrol v přístavech, pro subjekty to tedy znamenalo určitou přípravu do budoucna. Přestože většina subjektů toto varování shledala jako relevantní a ihned zavedla doporučená opatření, takto zvýšené kontroly firmy nezaznamenaly, stejně tak jako významnější diferenciaci mezi osvědčeními Authorised Economic Operator a již dříve využívanými zjednodušenými celními postupy.

V oblasti rizik v procesu udělení osvědčení mají hospodářské subjekty jednoznačně největší problémy se splněním požadavků na bezpečnost a zabezpečení, které lze ale snadno odstranit, při odpovídající úrovni znalostí mezinárodně uznávaných norem bezpečnosti a kvality. Nejvýznamnější výhodu pro držitele AEO certifikátu nelze přesně určit, jelikož tyto výhody vnímá každá firma rozdílně, v závislosti na její velikosti, počtu provozoven v ČR i EU a tudíž i objemu mezinárodního obchodu dané firmy.

Certifikace firem na Oprávněné hospodářské subjekty byla implementována v roce 2008, nicméně tento projekt prochází změnami a do budoucna mohou firmy očekávat ještě více zvýhodnění napříč celními správami.

Otázkou zůstává, co přinese nový Celní kodex Unie a jak subjekty zareagují na změny v podobě možnosti být držitelem dvou certifikátů najednou, což doposud nebylo možné a firmy byly nuceny nejprve zažádat o odnětí nižšího stupně osvědčení, aby poté mohly zažádat o stupeň vyšší. Lze tedy hovořit o snaze EU o prohloubení sjednocení podmínek, které by dotazované firmy stoprocentně uvítaly. Vzhledem k tomu, že se již 4 roky průměrný roční počet žadatelů o osvědčení nezvyšuje, ačkoli se celní správa snaží o vysokou informativnost subjektů, je na místě uvažovat, jaké inovace přinese Celní kodex i v tomto ohledu, zda poskytované výhody budou natolik motivující, aby se počet firem usilujících o osvědčení zvyšoval, a to nejen v ČR, ale napříč Evropskou Unií.

Dalším velkým očekáváním v mezinárodním obchodě je plánované otevření zóny volného obchodu mezi EU a USA, což nesporně přinese konkurenční výhodu držitelům osvědčení AEO, na které je již v současnosti při obchodování se Spojenými státy pohlíženo jako na členy amerického programu C-TPAT.

Přestože Oprávněné hospodářské subjekty hodnotí projekt AEO vesměs kladně, lze konstatovat, že příslib benefitů nesplnil expektace firem, ačkoli potřebnou známku prestiže a významně vstřícnější přístup ze strany celních orgánů nemohou v souvislosti s osvědčením AEO popřít.

I. Summary

The board of customs is interested in increasing number of AEO certificate holders, because these companies are considered as a reliable and reputable trading partners. The board of customs also tries to make supply chain safe and it means more safety for the whole international trade.

There are some risks connected with awarding of certificate, which can lead to rejection of request. For preventing of rejection, this means deep preparation and studying of the European Union legislation to fulfil criterions. This bachelor thesis is focused right on these kinds of risks, which companies have to encounter with. After the potencial risks are cleared away, applicants are able to make an application to the board of customs. There is a 120 days time limit, in which custom authority has to accept the application and assess fulfilment of material and incorporeal requirements. In case of a right condition of all of it, the AEO certificate is issued to the applicant and he becomes the AEO holder. The certificate is valid for unlimited time, there comes a regular checking up holders, when keeping criterions are vetted by the board of customs.

Companies can use range of benefits related with the AEO holder position. In practise these benefits are different in connection with the character of the business activities, it means export, import, logistics and its interconnection and also size of the company, number of its branch offices in the European Union and frequency of international consignments.

The Authorised Economic Operator project was implemented in 2008 and still undergoes development in sense of raising consciousness among companies. We can expect more benefits for economic operators in the future with the amendment of The Union Customs Code (UCC), which companies would surely greet.

Key words: Authorised Economic Operator

certification

board of customs

AEO holder

international trade

II. Seznam použitých zdrojů

- 1) Celní správa České republiky (2009). *Electronic Customs*. Převzato 14. listopadu 2013 z <http://www.celnisprava.cz/cz/clo/e-customs/Stranky/default.aspx>
- 2) Evropská Komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii (2007). *Oprávněné hospodářské subjekty - pokyny* (TAXUD/2006/1450).
- 3) Evropská Komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii. (2006). *Oprávněné hospodářské subjekty - Model Compact pro OHS* (TAXUD/2006/1452).
- 4) HM Revenue & Customs (únor 2010). *Authorised Economic Operator*. Převzato 18. ledna 2014 z http://customs.hmrc.gov.uk/channelsPortalWebApp/channelsPortalWebApp.portal?_nfpb=true&_pageLabel=pageVAT_ShowContent&id=HMCE_PROD1_027618&propertyType=document
- 5) Kalínská, E. (2010). *Mezinárodní obchod v 21. století: aktuální trendy ve vývoji mezinárodních ekonomických vztahů, efekty mezinárodního obchodu, mezinárodní měnový systém, obchodní politika, podnikatelské prostředí*. Grada Publishing.
- 6) Klabouchová, I. (2002). *Clo a původ zboží*. Polygon.
- 7) Machková, H. (2010). *Mezinárodní obchodní operace: vstup na zahraniční trhy, dodací a platební podmínky, financování, celní řízení, logistika, pojištění rizik, licenční smlouvy*. Grada Publishing.
- 8) Sběrka zákonů č. 17/2012. *Zákon ze dne 8. prosince 2011 o Celní správě České republiky*.

- 9) Sběrka zákonů č. 18/2012 (2012). *Zákon ze dne 20. prosince 2011, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Celní správě České republiky.*
- 10) Toman, P. (2014). *Zaznamenáváme rostoucí připravenost žadatelů na certifikaci OHS.* Dopravní noviny.
- 11) Úřední věstník Evropské Unie (2010). *Nariženi komise (EU) č. 197/2010 ze dne 9. března 2010, kterým se měni nariženi (EHS) č. 2454/93, kterým se provádí nariženi Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství.*
- 12) Úřední věstník Evropské Unie (2006). *Nariženi komise (ES) č. 1875/2006 ze dne 18. prosince 2006, kterým se měni nariženi (EHS) č. 2454/93, kterým se provádí nariženi Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství.*
- 13) Úřední věstník Evropské Unie (2008). *Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 70/2008/ES ze dne 15. ledna 2008 o bezpapírovém prostředí pro celnictví a obchod.*
- 14) Úřední věstník Evropské Unie (2005). *Nariženi Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 648/2005 ze dne 13. dubna 2005, kterým se měni nariženi Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství.*
- 15) Úřední věstník Evropské Unie (2008). *Nariženi Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 450/2008 ze dne 23. dubna 2008, kterým se stanoví celní kodex Společenství.*
- 16) Úřední věstník Evropské Unie (2009). *Nariženi Komise (ES) č. 312/2009 ze dne 16. dubna 2009, kterým se měni nariženi (EHS) č. 2454/93, kterým se provádí nariženi Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství.*

17) Úřední věstník Evropské Unie (2012). *Rozhodnutí smíšeného výboru USA–EU pro celní spolupráci ze dne 4. května 2012 týkající se vzájemného uznávání programu celního a obchodního partnerství proti terorismu Spojených států a programu oprávněných hospodářských subjektů Evropské unie (2012/290/EU).*

III. Seznam obrázků, grafů a tabulek

Obrázek 1: Schéma možností podání žádosti	31
Obrázek 2: Logo projektu Authorised Economic Operator	36
Obrázek 3: Schéma systému podávání žádostí u mateřské a dceřinné společnosti	38
Obrázek 4: Schéma procesu udělení osvědčení Authorised Economic Operator	43
Graf 1: Držitelé osvědčení AEO v ČR podle typu certifikátu	36
Graf 2: Držitelé osvědčení AEO v EU podle typu certifikátu	37
Graf 3: Držitelé osvědčení AEO v EU podle členských států	39
Graf 4: Vývoj vydaných osvědčení v EU v letech 2009-2012	40
Tabulka 1: Zjištěné nedostatky a návrhy opatření	46

IV. Seznam příloh

Příloha 1: Otázky pro Celní ředitelství České Budějovice

Příloha 2: Otázky pro Oprávněné hospodářské subjekty

Příloha 3: Poskytnutí souhlasu s výměnou údajů o držiteli AEO

Příloha 4: Vzor žádosti AEO

V. Přílohy

Příloha 1: Otázky pro Celní ředitelství České Budějovice

1. Jak dlouho trvá proces získání osvědčení – posouzení žádosti? Je to stále více než 90 kalendářních dnů, jak v roce 2010 popsala Komise?
2. Jak často probíhají fyzické kontroly zboží subjektů v porovnání s firmami, které osvědčení nemají?
3. Jaké podklady musí žadatel spolu s žádostí předložit?
4. Zvyšuje získané osvědčení konkurenceschopnost firem?
5. Které z požadavků (celní předpisy, plateb. schopnost, úč. a log. systém, bezpečnost a zabezpečení) jsou pro firmy nejnáročnější na splnění? Resp. která kritéria jsou nejčastěji porušována?
6. Existuje nějaký doporučený výčet vhodných účetních programů, které by měli žadatelé používat?
7. Je i v zájmu celní správy, aby se počet AEO zvyšoval? Jestli ano, konkrétně z jakých důvodů?
8. Kolik je v ČR subjektů s osvědčením AEO?
9. O které ze 3 typů osvědčení je v ČR nejčastěji žádáno?
10. Jaké elektronické a komunikační systémy využívá Celní správa ČR/EU?
11. Setkáváte se spíše s elektronickým způsobem podávání žádostí nebo písemným?
12. Je tomu více než rok, co byla podepsána dohoda o uznávání programů AEO a C-TPAT. Jak toto opatření vypadá v praxi? Vede to nějakým způsobem k většímu počtu obchodních transakcí mezi USA a EU?
13. Jaké jsou nejčastější dotazy subjektů, se kterými se celní správa setkává?
14. Setkáváte se na Celní správě se zamítáním žádostí? Z jakých praktických důvodů to bývá?
15. Co se týká uznávání programů EU a třetích zemí, jak probíhá nebo již proběhlo jednání s Čínou a Kanadou?
16. Myslíte si, že povědomí firem o možnosti mít postavení AEO je dostatečné?
17. Zvýšil se od roku 2010 počet žadatelů o postavení AEO?
18. Jak často provádí Celní správa u jednoho AEO pravidelné sledování při řízení rizik?
19. Jak se osvědčilo zavedení dvoustupňového systému řízení organizace Celní správy?

20. Jaká opatření byste z vlastní zkušenosti navrhoval pro zlepšení fungování projektu AEO?

Příloha 2: Otázky pro Oprávněné hospodářské subjekty

1. Dotkla se vaší firmy nějakým způsobem novela zákona o celní správě č. 17/2012?

2. S jakými překážkami jste se setkali při usilování o udělení postavení?

3. Byla pro vás náročnost kritérií tak významná, že jste zvažovali ustoupit od podání žádosti?

4. Jak dlouho trvalo vaší firmě dospět ke stavu, kdy byla splněna všechna kritéria pro udělení osvědčení?

5. Bylo pro vás požadované odstraňování hmotných i nehmotných rizik nějak významně nákladným? (Např. ve fyzickém zabezpečení sídla vašeho podniku)

6. Co bylo stěžejním důvodem pro podání žádosti?

- možnost využívat výhody

- zvýšení konkurenceschopnosti

- požadavek obchodního partnera, který již postavení AEO má

8. Jak a ve kterém roce jste se dozvěděli o možnosti stát se AEO a čerpat tak výhody?

9. Jak významně ovlivnily získané výhody související s postavením AEO vaše podnikání?

- náklady

- zisk

- zkrácení doby dodávek

- konkurenceschopnost

10. Jak se pro váš podnik osvědčilo snížení fyzických kontrol zboží?

11. Které z výhod jsou pro vaší firmu nejvýznamnější?

12. Jste spokojeni s poskytováním informací celní správy?

14. Jak byste zhodnotili komunikaci s celní správou před získáním postavení AEO a nyní?

(Z hlediska četosti, efektivity, rychlosti) Co byste popřípadě zlepšili?

15. Setkali jste se někdy s problémem při komunikaci s celní správou?

16. Kolik z vašich obchodních partnerů má postavení AEO?

17. Sledujete novinky a aktuální informace na webových stránkách celní správy?

18. Má váš podnik na celní správě kontaktní osobu v případě potřeby vašich dotazů?

19. V jakých případech/situacích nevyužíváte elektronickou komunikaci, v jakých případech využíváte listinnou podobu komunikace a kdy docházíte na celní správu osobně?

20. Umožňuje vám váš účetní systém okamžité provedení auditu?

21. Jak často je vaše firma přezkoumávána celním orgánem z hlediska dodržování požadavků?

22. Se kterými z těchto rizik jste se ve své firmě setkali?

- nesprávné zařazení zboží
- nesprávná sazba cla
- použití celních kódů nízkého cla
- použití nízké sazby DPH
- použití celních kódů nízké spotřební daně
- použití nesprávného původu
- nesprávná celní hodnota

23. Setkali jste se někdy s riziky v oblasti toku zboží? Např. chybějící kontrola pohybů zásob, neshoda mezi objednaným a přijatým zbožím a záznamy v účetnictví, popis manipulací s celními prohlášeními?

Příloha 3: Poskytnutí souhlasu s výměnou údajů o držiteli AEO

**Souhlas s výměnou údajů o držiteli osvědčení AEO s partnerskými zeměmi EU
k vzájemnému uznávání programů AEO**

Souhlasím / nesouhlasím* s výměnou údajů uvedených v osvědčení AEO pro účely zajištění provádění mezinárodních dohod se třetími zeměmi o vzájemném uznávání statutu oprávněných hospodářských subjektů a k zajištění opatření vztahujících se k bezpečnosti.

Jsem si vědom, že mám právo kdykoli svůj souhlas odvolat zasláním písemného oznámení Celnímu úřadu pro Jihočeský kraj.

Přepis údajů o AEO pro účely vzájemného uznávání:

Přepis: Hospodářský subjekt (název):	
Přepis: Sídlo (ulice, č. popisné, PSČ, město):	

(Pozn.: Přepis musí být uveden dle písma Latin 1.)

V Datum:

.....
podpis/y a funkce**

* nehodící se škrtněte

** podpis osob/y oprávněné/ných jednat za hospodářský subjekt jako celek

Příloha 4: Vzor žádosti AEO

EVROPSKÉ SPOLEČENSTVÍ

VZOR

Žádost o vydání osvědčení AEO
(dle článku 14c(1))

Poznámka: Při vyplňování žádosti se, prosím, řiďte vysvětlováním

1. Žadatel		Vyhrazeno pro účely celního úřadu	
2. Právní forma žadatele		3. Datum založení	
4. Adresa založení			
5. Adresa hlavního místa podnikání			
6. Kontaktní osoba (jméno, telefon, fax, e-mail)		7. Korespondenční adresa	
8. DIČ	9. IČ		10. Zákonné registrační číslo
11. Požadovaný druh osvědčení			
☐ Osvědčení AEO – zjednodušené celní postupy			

☐ Osvědčení AEO – bezpečnost a zabezpečení	
☐ Osvědčení AEO – zjednodušené celní postupy/ bezpečnost a zabezpečení	
12. Odvětví hospodářské činnosti	13. Členský stát/členské státy, kde jsou vykonávány činnosti spojené s celním řízením
14. Informace o překročení hranic	15. Udělené povolení pro zjednodušené celní postupy nebo zjednodušení, osvědčení podle čl. 14k odst. 4
16. Úřad, který vede celní dokumentaci:	
17. Úřad, příslušný k poskytnutí veškeré celní dokumentace:	
18. Úřad, kde je vedeno hlavní účetnictví:	
19. Podpis: Datum: Název: Počet příloh:.....	